

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูประบบการศึกษา. 2517. การวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 8 : 1 - 6.

วารสารการศึกษาแห่งชาติ 8 : 1 - 6.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน. 2520ก. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.

2520 - 2524). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

____. 2520ข. รายงานประจำปี 2520.

____. 2521. รายงานประจำปี 2521.

____. 2522. รายงานประจำปี 2522.

____. 2523. รายงานประจำปี 2523.

____. 2524. รายงานประจำปี 2524.

____. 2525ก. รายงานประจำปี 2525.

____. 2525ข. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
พัฒนาศึกษา.

____. 2526ก. รายงานประจำปี 2526.

____. 2526ข. การสำรวจสภาวะทางการศึกษาของประเทศ.

____. 2527. รายงานประจำปี 2527.

____. 2528. รายงานประจำปี 2528.

____. 2529. รายงานประจำปี 2529.

____. 2530ก. รายงานประจำปี 2530.

____. 2530ข. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) กรุงเทพฯ : รุ่งเรือง
สาส์นการพิมพ์.

____. 2531ก. นานาทัศนะเกี่ยวกับทิศทางการศึกษาไทยในอนาคต. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 22 :
16 - 36.

____. 2531ข. รายงานสรุปข้อคิดเห็นทางการศึกษาจากบทความ ในหนังสือ ... 3 - 2530.

____. 2531ค. บทสรุปรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 4.

- ____. 2531ง. รายงานประจำปี 2531.
- ____. 2531จ. ผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในรอบปี 2531. สารสนเทศทางการศึกษา 13 : 4 - 5.
- ____. 2532ก. รายงานผลการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษา. โครงการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต.
- ____. 2532ข. รายงานผลการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น. โครงการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต.
- ____. 2532ค. รายงานผลการศึกษา บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต่อชุมชนท้องถิ่น. โครงการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต.
- ____. 2532ฆ. รายงานผลการศึกษา สภาพหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน. โครงการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต.
- ____. 2532ง. รายงานผลการศึกษา ศักยภาพของสถาบันการศึกษาที่อยู่ในภูมิภาคต่างว. โครงการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต.
- ____. 2532จ. รายงานผลการศึกษา ลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นเพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากร. โครงการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต.
- ____. 2532ฉ. รายงานผลการสัมมนา เรื่องการพิจารณาผลการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต. โครงการศึกษาหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต. 3 - 5 มีนาคม 2532. จังหวัดชลบุรี.
- ____. 2532ช. แนวทางการจัดการศึกษาในอนาคต. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ____. 2532ซ. รายงานประจำปี 2532.
- ____. 2533. รายงานประจำปี 2533.
- ____. 2534ก. แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 25 : 38 - 52.
- ____. 2534ข. ลักษณะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของต่างประเทศ. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 25 : 53 - 68.

- ____. 2534ค. รายงานประจำปี 2534.
- ____. 2535ก. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : อรรถพลาการ์พิมพ์.
- ____. 2535ข. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539). (ม.ป.ท.).
- ____. 2535ค. รายงานประจำปี 2535.
- ____. 2536. รายงานประจำปี 2536.
- ____. (ม.ป.ป.) ระบบการศึกษาไทยในรอบ 200 ปี : สมรรถนะของระบบ ผลกระทบและแนวโน้ม. (ม.ป.ท.).

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , สำนักงาน. 2525.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

- ____. 2530. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534). กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ครปรดักชัน.
- ____. 2533. คู่มือเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ กรอ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- ____. 2535. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539). กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ครปรดักชัน.

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ , สำนักงาน. คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. (ม.ป.ป.) แผนพัฒนาการเมืองไทย. (ม.ป.ท.)

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530. รายงานสรุปผลการสัมมนาแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

คณะทำงานเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ. 2517. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพทางกฎหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ : สถานภาพในทางกฎหมายของแผนการศึกษาชาติในปัจจุบัน. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 (มิถุนายน - กรกฎาคม). หน้า 64 - 70.

คณะอาจารย์ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา. 2529. **ความรู้เบื้องต้น**

คันททางการศึกษาและการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : เจริญผลการพิมพ์.

จีระ หงส์ลดารมภ์. 2531. **คุณภาพทรัพยากรมนุษย์ : ทนทางการพัฒนาของไทยไปสู่คริสต์.** จุฬาลงกรณ์วารสาร 1 : 13 - 20.

_____. 2532. **แนวโน้มราคาสินค้าและค่าจ้างแรงงาน.** เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องทิศทางการเศรษฐกิจไทย ปี 2533. สมาคมเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2529. **บริบทของระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อระบบการศึกษา.** วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 : 67 - 76.

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. 2527. **การพัฒนาการศึกษาในรอบ 25 ปี (2502 - 2527).** วารสารการศึกษาแห่งชาติ 18 : 48 - 62.

_____. 2531ก. **ถึงเวลาทบทวนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 แล้วหรือยัง.** วารสารการศึกษาแห่งชาติ 22 : 14 - 26.

_____. 2531ข. **ข้อคิดเห็นทางการศึกษาจากบทความ.** วารสารการศึกษาแห่งชาติ 22 : 63 - 72.

_____. 2534. **ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่.** วารสารการศึกษาแห่งชาติ 25 : 9 - 15.

ชนิศา รัชต์พลเมือง. 2526. **พัฒนาศึกษา : ศาสตร์และแนวคิด.** วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17 : 60 - 72.

_____. 2534. **พื้นฐานการศึกษา : หลักการและแนวคิดทางสังคม.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2522. **การเมืองกับการบริหาร.** กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์.

_____. 2526. **การเมืองเบริบบเทียบ : ทฤษฎีและแนวความคิด.** กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.

_____. 2530. **ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2531ก. **การปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม.** กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส.

_____. 2531ข. **ภาพรวมของการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจไทย. ในคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (รวบรวม).** 2531. **โรครกำหนดนโยบายเศรษฐกิจไทย ?** กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2533. **รัฐบาลสังคม : ทรลักษณ์รัฐโยชนนพหุสังคสมสยาม**. กรุงเทพ : สำนักรพิมพ์
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- _____. 2534. **รัฐ**. กรุงเทพ : สำนักรพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่สอง.
- _____. 2536. **สยามลุ่มศควรรณที่ 21**. (ม.ป.ท.)
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (บรรณธการ). 2535ก. **รัฐธรรมนุญไทย 2475 - 2534**. เอกสารประกอบ
การลุ่มนมา 60 ปีประชาธิปไตย : สิทธิเสรีประชาไทย 24 - 28 มิถุนายน. มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- _____. (บรรณธการ). 2535ข. **ลุ่มนมาการธการเมืองการปกครองไทย**. เอกสารประกอบ
การลุ่มนมา 60 ปีประชาธิปไตย : สิทธิเสรีประชาไทย 24 - 26 มิถุนายน. มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- ชาเลื่อง วุฒินันท์ และ ถวัลย์ สนธิอนุเคราะห. 2516. **กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา**.
กรุงเทพ : สำนักรพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ชีรวัดณ์ นิงเนตร. 2528. **พัฒนาศึกษาศาสตร์**. ภูเก็ท : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์
วิทยาลัยครุภูเก็ท.
- ควงเดือน พิศาลยนบุตร (บรรยาย). 2513. **นิลคปริณฎปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย**
(เรียบเรียง). **วิชาปฐมนิเทศศึกษา**. (ม.ป.ท.)
- คิเรก บัฒสิริวัดณ์. 2529. **ประเทสไทยกับการเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่**. วารสารเศรษฐศาสตร์
ธรรมศาสตร์ 4 : 5 - 43.
- หินพันธุ์ นาคะตะ. 2530. **การพัฒนาสถาบันทางการเมืองไทยในทศวรรษ 1980**. **รัฐสภาสาร** 35 :
59 - 89.
- _____. 2531. **การกำหนดนโยบายในระบบการเมืองไทยปัจจุบัน**. **วารสารสังคมศาสตร์** 25 :
109 - 133.
- _____. 2533. **การเมืองการบริหารไทย : ภาระของชาติ**. กรุงเทพ : สำนักรพิมพ์จุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย.

- ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. 2535. ประสพการณ์การวางแผนของประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์ 4 : 430 - 444.
- ธีรยุทธ บุญมี. 2536. สังคมเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิมพ์มิตร.
- นงราม เศรษฐพานิช. 2530. การวางแผนและการวิเคราะห์นโยบายทางการศึกษา : ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ช่วยอะไรได้บ้าง. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 : 69 - 84.
- นันทนา กปิลกาญจน์. 2529. แนวความคิดทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ : ผลที่มีต่อการพัฒนาประเทศ. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นายกรัฐมนตรีนครี , สำนักงานเลขาธิการ.(ม.ป.ป.)แนวคิดและการบริหารงานของนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : ยูเนี่ยนปริ๊นติ้ง.
- นิยม รัฐอมฤต. 2530. ชำราชการกับระบอบคอมมิวนิสต์. รัฐสภาสาร 35 : 2 - 29.
- นิรมล กิตติวิบูลย์. 2527. บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 18 : 63 - 87.
- บัญญัติ ใจบรรจง. 2530. การศึกษาภาคบังคับ : หลักการ จุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติ. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 : 9 - 17.
- บุญชู วรรณเสถียร. 2517. ความเป็นธรรมทางสังคมกับความเจริญทางเศรษฐกิจ. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 8 : 69 - 75.
- ปกรณ์ ปรียากร. 2520. การกำหนดนโยบายของรัฐ : บทวิเคราะห์ปัญหาและทางออกของประเทศไทยกำลังพัฒนา. วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ 17 : 1 - 25.
- ประไพ พัทธเกษม และผ่องพรรณ เอกอาวุธ. 2535. การบริหารการศึกษา. ใน กระบวนการศึกษาธิการ. 2535. 100 ปี กระบวนการศึกษาธิการ. (ม.ป.ท.)
- ประยูร ศรีประสาธน์. 2527. นโยบายการศึกษาไทยในรอบ 25 ปี. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 18 : 88 - 117.
- _____ และนิรมล กิตติวิบูลย์. 2525. นโยบายการศึกษาของไทยในยุครัตนโกสินทร์. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 : 34 - 60.
- ประเวศ วะสี. 2532. กรอบของแนวทางการจัดการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 24: 11 - 14.

- ประเวศ วะสี. 2537. **ยุทธศาสตร์ทางปัญญาของชาติ : ยุทธศาสตร์ที่สำคัญร่วมกันทั้งหมด.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา กับ สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย.
- ประสงค์ สุนศิริ. 2532. **726 วันนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๒ ถึง ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๘.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิชิตเสศ.
- ปรัชญา เวสารัชช. 2527. **การประถมศึกษาในชนบทไทย.** กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. 2528. **การจ้างงานกับแผนพัฒนาฉบับที่ 6 ของประเทศไทย.** รายงานเสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .
- พนม พงษ์ใหญ่. 2531. **ทบทวนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 22 : 10 -13.**
- พร้อม พานิชภักดิ์. 2512. **การวางแผนการศึกษาและการวางแผนกำลังคน. ใน สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ. 2512. เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาระดับชาติ. วันที่ 7 - 11 กรกฎาคม 2512. (เอกสารอัดสำเนา) : 105 - 117.**
- พฤทธิสถาน ชุมพล. 2517. **สังคมไทยกับปัจจัยที่ห้า : การศึกษา สิทธิเสรีภาพในการ เป็นคนอยู่ที่ไหน. วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 8 : 114 - 119.**
- _____. 2517. **ปัญหาในการปฏิบัติตามแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นปัญหากฎหมายหรือปัญหาโครงสร้างระบบบริหาร. วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 8 : 71 - 74.**
- _____. 2517. **การอภิปรายเรื่องสถานภาพทางกฎหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ. วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 9 : 136 - 157.**
- _____. 2535. **ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2521. **ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 95 ตอนที่ 56 ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2521 ฉบับพิเศษ. : 19 - 26.**
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. **ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 109 ตอนที่ 42 ลงวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2535**
- พัชรีย์ ลิธรรส. 2534. **การเมืองของกระบวนนโยบาย. ใน สายทิพย์ สุคติพันธ์(บรรณาธิการ). 2534. ปัญหาผู้นำกับกระบวนการกำหนดนโยบายแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. : 58 - 74.**

- พิทยา สายหู. 2515. พื้นฐานทางสังคมไทยในการจัดการศึกษา. *ปาจารย์สาร* 5 : 78 - 87.
- พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ(รวบรวม). 2535. *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2535*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- พุดิสาร์ อัครคะพู. 2531. การศึกษาไทย ควรทบทวนอะไรก่อน. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ* 22 : 74.
- โพยม วรรมศิริ. 2520. บทบรรณาธิการ. *วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ* 11 : 1 - 17.
- _____. 2522. จากสภาการศึกษาแห่งชาติถึงคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : สถานภาพและพัฒนาการ. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ* 13 : 9 - 44.
- _____. 2537. เอกสารประกอบการเสวนาที่จะกลมเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ : สัญญาประชาคมว่าด้วยสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (เอกสารอัดสำเนา).
- ไพโรจน์ ชัยนาม.(ม.ป.ป.) *สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญ ภาค 1 ความน่าทึ่งไว.โครงการตำราลำดับที่ 5 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์.
- ปิฎกย สาธร. 2531. การบริหารการศึกษากับการพัฒนาประเทศในอนาคต. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ* 22 : 58 - 68.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. 2536. เส้นทางอุตสาหกรรมไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์* 11 : 5 - 56.
- ระลึก ธาณี และมานิตย์ ไชยกิจ. 2535. สมัยที่สอง พัฒนาระบบการศึกษา พ.ศ.2475 - 2520. ใน *กระหรวงศึกษาธิการ. 2535. 100 ปีกระหรวงศึกษาธิการ*. (ม.ป.ท.)
- ระวี ภาวิไล. 2517. อุคมคติและแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและเอกลักษณ์ของบ้านเมืองไทย. ใน *กรมสามัญศึกษา. 2517. บนเส้นทางแห่งการแสวงหาโฉมหน้าใหม่ของการศึกษาไทย*. รายงานชุมนุมทางวิชาการ ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร. : 1 - 30.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. 2523. ระบบเศรษฐกิจไทย : วิถกตการณ์แห่งโครงสร้างและวิถกตการณ์แห่งเส้นทางการพัฒนา. *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์* 3 : 2 - 70.
- _____. 2532. กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย : บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์การเมือง พ.ศ.2475 - 2530. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

- รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. 2536. **อนิจลักษณะของการเมืองไทย : เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ว่าด้วยการเมือง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- _____ และอุกฤษฏ์ บัณฑิต (บรรณาธิการ). 2530. **เล่มที่ เจมริก : รัฐศาสตร์กับการเมืองไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521. **ราชกิจจานุเบกษา**. ฉบับพิเศษ เล่ม 95 ตอนที่ 146 วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2521.
- รัฐสภา , สำนักงานเลขาธิการ. 2534ก. **สรุปผลงานของรัฐสภา ชุดที่ 23 (24 กรกฎาคม 2531 - 23 กุมภาพันธ์ 2534) รายงานของคณะกรรมการ เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.
- _____. 2534ข. **รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 62 ถึง ครั้งที่ 67 พ.ศ.2521**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- _____. 2537ก. **รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติ (ทำหน้าที่รัฐสภา) ครั้งที่ 14 เล่ม 7 พ.ศ.2535**. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. 2537ข. **รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติ (ทำหน้าที่รัฐสภา) ครั้งที่ 17 เล่ม 9 พ.ศ.2535**. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ลิขิต อีร์เวคิน. 2534. **นโยบายแห่งชาติและผู้นำทางการเมืองของไทย**. ใน สายทิพย์ สุคติพันธุ์ (บรรณาธิการ). 2534. **ปัญหาผู้นำกับการบริหารการกำหนดนโยบายแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. : 45 - 57.
- _____. 2536. **การเมืองการปกครองของไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. 2537. **จุดเปลี่ยนสังคมและการเมืองไทย**. กรุงเทพฯ : สหายนสื่อการพิมพ์.
- เลขาธิการนายกรัฐมนตรี , สำนักงาน.(ม.ป.ป.) **แนวคิดและการบริหารงานของนายอานันท์ บัณยารุณ นายกรัฐมนตรี**. กรุงเทพฯ : ยูเนียนโปรดักชัน.
- วรเดช จันทรศร. 2534. **การปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินของไทย**. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- _____. 2537. **100 ปีของการปฏิรูประบระชาการไทย : อดีต ปัจจุบันและอนาคตของการปฏิรูปกระทรวง ทบวง กรม**. รัฐสภาสาร 42 : 67 - 100.

- วรเดช จันทรศรและวินิต ทรงประทุม. 2528. ระบบราชการไทย : ลักษณะเด่น ปัญหาและข้อเสนอ
จากผลงานวิจัย. ใน วรเดช จันทรศร และวินิต ทรงประทุม (บรรณาธิการ). 2528.
ระบบราชการไทย : สภาพปัญหา และข้อเสนอจากฝ่ายการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการ
และนักธุรกิจเอกชน. กรุงเทพฯ : สหภาพสื่อการพิมพ์. : 209 - 244.
- _____. (บรรณาธิการ). 2528. ระบบราชการไทย : สภาพปัญหาและข้อเสนอจากฝ่ายการเมือง
ข้าราชการ นักวิชาการ และนักธุรกิจเอกชน. กรุงเทพฯ : สหภาพสื่อการพิมพ์.
- วรวิทย์ วสันตรากร. 2519. การศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : สารมวลชน.
- วิชัย คันศิริ. 2535. ผลสำเร็จและปัญหาของระบบการศึกษาไทย : สู่การจัดระบบการศึกษาตลอดชีวิต.
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 26 : 56 - 65.
- _____. 2536. มองแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่. ใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
รายงานประจำปี 2536. : 177 -183.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. 2531. "บนเส้นทางสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 22 : 4
- 7.
- วิทย์ วิศทเวทย์. 2526. บริษัฏการศึกษาไทย พ.ศ.2411 - 2475. วารสารการศึกษาแห่งชาติ
17 : 23 - 37.
- วิทยา สุจริตชนารักษ์. 2517. แนวทางกำหนดความมุ่งหมายทั่วไปทางการศึกษาโดยอาศัยสถานะทาง
เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม : การแยกพิจารณาในแง่ทางการเมือง. วารสารคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 8 : 126 - 131.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. 2516. การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์.
_____. 2525. สองศตวรรษของการศึกษาไทย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 : 22 - 33.
_____. 2526. แนวความคิดทางการศึกษา พ.ศ.2411 - 2475. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17:
55 - 64.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. 2536. นโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 - 51. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์พิทยวิสุทธิ.

- ศศิมา ศรีวิกรม์. 2528. ระบบราชการในความจริงกับระบบราชการในความฝันของนักธุรกิจ. ใน
วารเศษ จันทรศร และวินิต ทรงประทุม (บรรณาธิการ). 2528. ระบบราชการไทย :
สภาพปัญหา และข้อเสนอจากฝ่ายการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการ และนักธุรกิจเอกชน.
กรุงเทพฯ : สหภาพสื่อมวลชนพิมพ์. : 135 - 145.
- ศึกษาธิการ , กระทรวง. 2526. 200 ปี ของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
_____. 2530. การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ : อดีต - ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์อักษรไทย.
- _____. 2535. 100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ท.)
- สุภชัย พานิชภักดิ์. 2521. ความต้องการกำลังคนและการวางแผนการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่ง
ชาติ 12 : 7 - 13.
- สุภชัย ชวาประภาส. 2533. นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2536. สนธิสนับกับประชาธิปไตยไทย. ใน สุภชัย ยิ้มประเสริฐ(บรรณาธิการ).
2536. 60 ปี ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : ศรีเอทีพ หับลิชชิง.
- _____. 2536. รายงานประกอบการประชุม นโยบายสังคมสำหรับประเทศไทย.(ม.ป.ท.)
- สมชัย วุฒิบรีชา. 2512. ปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา. ใน สำนักงานสภาการศึกษา
แห่งชาติ. 2512. เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาระดับชาติ. วันที่ 7
- 11 กรกฎาคม 2512. (เอกสารอค์สานเนา) : 223 - 254.
- สมบูรณ์ พรหมภพ. 2524. ประวัติและปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โอเคียนสวีตส์.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2534. บทสรุปแนวนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและ
บริการ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ , สำนักงาน. 2503. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ 2503 และ
แผนการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ท.).
- สัมฤทธิ์ มีวงศ์อุโฆษ (บรรณาธิการ). 2532. สยามออกไลแมน 2531. กรุงเทพฯ : สยามบรรณ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. 2503. ทาเนียบนายกรัฐมนตรีและหน้าที่รับผิดชอบ พ.ศ.2503. พระนคร : ธนะ
การพิมพ์.
- สามัคคีศึกษา , กรม. 2517. บทเรียนจากการจัดการศึกษานอกระบบที่ผ่านมา. รายงานการประชุม
ทางวิชาการ ครั้งที่ 3 พ.ศ.2512. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

- สิบบนนท์ เกตุทัต. 2517. ความคิดและ เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา. ในกรมสามัญศึกษา. 2517. รายงานชุมนุมทางวิชาการครั้งที่ 4 บนเส้นทางการแสวงหาโฉมหน้าใหม่ของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร. : 149 - 168.
- _____. 2518. การปฏิรูปการศึกษา : การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม. รายงานฉบับสมบูรณ์ของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- _____. 2525. โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือและการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 : 4 - 27.
- _____. 2538. การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : เสริมสร้างสมรรถนะไทยในประชาคมโลก. ปาฐกถา "สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร" (1 กุมภาพันธ์) ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา).
- สีลาภรณ์ นาคทรพรพ. 2529. การวิเคราะห์นโยบายและตัวแบบในการวิเคราะห์นโยบาย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 : 6 - 29.
- _____. 2531. ทิศทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 22 : 37 - 49.
- สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ (บรรณาธิการ). 2536. 60 ปีประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ : ศรีเอทีพ.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. 2531. พัฒนาการการศึกษาของไทย : อดีต ปัจจุบันและอนาคตโดยเน้นที่ช่วง 3 ทศวรรษนี้. บำจรรยสาร 17 : 55 - 79.
- เสน่ห์ จามริก. (กุลชีพ วรพงษ์ แปล). 2524. ปัญหาการพัฒนาในสภาวะการเมืองไทย. บำจรรยสาร 8
- _____. 2526. การเมืองกับการศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. 2529. การศึกษาเพื่อการพัฒนา : พัฒนาอะไร ? อย่างไร ? วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 : 31 - 54.
- _____. 2532. แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย : บทวิเคราะห์เบื้องต้น. ในเสน่ห์ จามริก. 2537. สังคมไทยกับการพัฒนาที่ถ้อยปัญหา. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.
- _____. 2535. การศึกษากับประชาธิปไตย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 26 : 47 - 58.
- _____. 2537. สังคมไทยกับการพัฒนาที่ถ้อยปัญหา. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.

- เสนาะ อุณาภูล. 2517. นโยบายการวางแผนพัฒนาสังคมระดับชาติ. วารสารคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 8 : 10 - 18.
- _____. 2531. ยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ : อดีต ปัจจุบัน อนาคต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ด
ปริทัศน์.
- แสง ปิ่นมณี. 2531. ผลการพัฒนาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. วารสารการศึกษา
แห่งชาติ 22 : 41 - 51.
- อภิชัย พันธเสน. 2518. การศึกษา : ปฏิรูป หรือ ปฏิวัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- _____. 2530. การศึกษา : ปัญหา ข้อเสนอและชี้แจงกัก. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21 : 32
- 45.
- อัศรเมศวร์ ทองนวล. 2530. การเมืองในระบบราชการของไทย. รัฐศาสตร์ 35 : 31 - 51.
- อัจฉรา วรศิริสุนทร. 2532. การศึกษากับการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรบางจำพวก. วารสาร
เศรษฐกิจ วิชาการกรุงเทพ 21 : 26 - 33.
- อาชีวศึกษา , กรม. 2532. การศึกษาเพื่อความเป็นนิค. กรุงเทพฯ : ราชไทยเพรสเซนเตอร์.
- อนันท์ บันยารชุน. 2528. ค่านิยมเกี่ยวกับพ่อค้าและระบบราชการที่นักธุรกิจต้องการ. ใน วรเดช
จันทร์ศรี และ วินิต ทรงประทุม (บรรณาธิการ). 2528. ระบบราชการไทย : สภาพปัญหา
และข้อเสนอจากฝ่ายการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการและนักธุรกิจเอกชน. กรุงเทพฯ :
สหภาพสื่อการพิมพ์. : 123 - 128.
- อุทัย คุลยเกษม. 2526. เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและข้อจำกัดของระบบการศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสังคม. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17 : 7 - 22.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2532. การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน หวีป เมธาคุณวุฒิและชุมพร ชงกิตติกุล. 2533. การศึกษากับการก้าวบงการ
เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอนก นาคะบุตร. 2531. ทิศทางการจัดการศึกษาในทศวรรษหน้า. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 22 :
3 - 15.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2533. การเมืองเรื่องการปรับโครงสร้างในประเทศไทย : อธิบายความสา
เร็จทางเศรษฐกิจด้วยปัจจัยทางการเมือง. รัฐศาสตร์สาร 16 : 1 - 37.

ภาษาอังกฤษ

- Anand Panyarachun. 1994. Implications of rapid economic growth for Thailand's political structure. *South East Asia Research* 2 : 5 - 11.
- Anek Laothamatas. 1988. Business and Politics in Thailand : New Patterns of Influence. *Asian Survey* 4 : 451 - 470.
- Balessa , Bela. 1981. *The Newly Industrializing Countries in The World Economy*. New York : Pergamon.
- Caidan , Naomi and Wildowsky , Aaron. 1980. *Planning and budgeting in poor countries*. New Brunswick , N.J. : Transaction Books.
- Chai - Anan Samudavanija. 1989. Thailand : A stable semi - democracy. in Diamond , L. ; Linz , J. and Lipset , S. *Democracy in Developing Countries*. Vol.3 Asia. London : Adamantine Press.
- Christensen , Scott. 1991a. Thailand after the Coup. *Journal of Democracy* 3 : 1 - 13.
- _____. 1991b. *The Politics of Democratization in Thailand : State and Society since 1932*. submitted according to term of reference for the project "Thailand in the Year 2010" Thailand Development Research Institute.
- Dye , Thomas R. and Zeigler , H. 1981. *The Irony of Democracy*. Monterey , CA.: Brooks Cole
- _____. 1987. *Understanding Public Policy*. Englewood Cliffs , N.J. : Prentice - Hall.
- Easton , David. 1965. *A Framework for Political Analysis*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall.
- Gerling , John L. 1981. *The Bureaucratic Polity in Modernization Societies*. Singapore : Singapore National Printer.

- Jones , Charles O. 1970. **An Introduction to the Study of Public Policy**. CA. : Duxbury Press.
- Justman and Teubal , Morris.1990. The Structuralist Perspective to Economic Growth and Development : Conceptual Foundation and Policy Implementation. in Evenson , R.E. and Ranis , Gustav (eds). **Science and Technology : Lessons for Development Policy**. Boulder : Westview Press.
- Kaw Swasdipanich. 1985. Micro - planning : An answer to Thailand's educational development ?. in UNESCO. Regional Office for Education in Asia and the Pacific. **Education for Development for Development - Challenges : Dilemmas**. 10 th Anniversary Lectures. , Thailand.
- Koening , Louis W. 1986. **An Introduction to Public Policy**. Englewood Cliffs , N.J.: Prentice - Hall.
- Lindblom , Charles E. 1959. The Science of Muddling Through. **Public Administration Review** 19.
- _____. 1968. **The policy - making process**. Englewood Cliffs , N.J. : Prentice - Hall.
- Linz , Juan J. 1975. Totalitarian and Authoritarian Regimes. in Greenstein, Fred and Polsby , Nelson (eds). **Handbook of Political Science**.Vol.3.
- Mounier , Alain ; Kanoksak Kaewthep and Voravidh Charoenloet. 1993. Forms and Phases of Economic Growth of Thailand 1850 - 2000.**Chulalongkorn Journal of Economics** 5 : 218 - 230.
- Muscat , Robert J. 1992. **Thailand's 1992 Elections : Economic Growth and Political Change**. New York : The Asia Society.
- Neher , Clark D. and Bidhya Bowornwathana.1986. Thai and Western Studies of Politics in Thailand. **Asian Thought & Society**. 31 : 16 - 27.

- Neher , Clark D. 1991. **Southeast Asia in the International Era.** Boulder : Westview Press.
- O'Donnell , Guillermo.1973. **Modernization and Bureaucratic Authoritarianism : Studies in South American Politics.** Berkeley CA. : Institute of International Studies. Politis Modernization Monograph Series No.9
- Riggs , Fred W. 1966. **Thailand : Modernization of the Bureeaucratic Polity.** Honolulu : University of Hawaii Press.
- _____. 1993. **Bureau Power : Southeast Asia.** A paper presented in an international conference on "The Changing Role of the State in Comparative Perspective" held at Chiang Mai University , Thailand.
- Sanoh Unakul. 1988. **Thailand's Development Strategies.** Bangkok : United Production.
- Sukhumband Paribatra. 1993. State and Society in Thailand. **Asian Survey 9 :** 879 - 893.
- Thomas , Murray R.(ed.). 1983. **Politics and Education : cases from eleven nations.** Oxford : Pergamon.
- Truman , David B. 1951. **The Governmental Process.** New York : Knopf.

การสัมภาษณ์

- นางอรนุช คูรัตน์ , วันจันทร์ที่ 30 มกราคม พ.ศ.2538 , นักวิชาการศึกษา 8 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก , วันศุกร์ที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538 , ประธานมูลนิธิสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (อดีตอนุกรรมการร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535).
- ดร.สีลาภรณ์ นาคทรพร , วันศุกร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538 , นักวิชาการศึกษา 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นายวิษยม วรรณศิริ , วันพฤหัสบดีที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2538 , นักวิชาการศึกษา 8 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

הכנת

ภาคผนวก ก

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕

พระบรมราชโองการ

ประกาศ

ให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ เพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผลเมืองของประเทศให้มีคุณภาพและปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และสามารถสร้างสรรค์สังคมไทยให้เจริญก้าวหน้า และสร้างสมดุลในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึง เสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕ เพื่อให้เป็นแนวทางหลักสำหรับการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

จึงมีพระบรมราชโองการให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕ เป็นต้นไป

ประกาศ ๑๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายอานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

ความนา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด เนื่อง จากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและระบบการสื่อสาร รวมทั้งการที่ประเทศไทยมีการติดต่อสัมพันธ์ กับประชาคมโลกอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลง เช่นนี้ทาให้บุคคลและสังคมปรับตัวความไม่ทัน และก่อให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาหลายลักษณะ ทั้งในด้านความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนา ทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ ระหว่างการใช้กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งส่งผลให้สิ่งแวดล้อม เสื่อมทรนลง ระหว่างการให้ความสำคัญแก่วิทยาการสมัยใหม่และวัฒนธรรมภายนอกชุมชนกับภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการพึ่งพาอาศัยกับการพึ่งตนเอง ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ

รัฐมีหลักความเชื่อพื้นฐานว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะมาถึง และเชื่อว่าการศึกษาที่เป็นไปบนแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพความต้องการทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความ กลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่างๆได้ รัฐตระหนักว่าการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ปัจจุบันยังไม่ สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วนั้นได้ดีเท่าที่ควร รัฐจึงเห็นความจาเป็นที่จะต้อง เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาทั้งในแง่ของ หลักการ ความมุ่งหมาย แนวนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ เหมาะแก่กาลเวลาและบริบทของ สังคมไทย

หมวดที่ ๑

หลักการและความมุ่งหมาย

หลักการ

การจัดการศึกษาคตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ มีหลักการที่สำคัญ ๔ ประการ ดังนี้

๑. การสร้างความเจริญงอกงามทางปัญญา ความคิด จิตใจและคุณธรรมของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเป้าหมายสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลระหว่างความเจริญทางจิตใจกับความเจริญทางวัตถุและความเติบโตทางเศรษฐกิจ

๒. ในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และจะต้องดำรงอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างกลมกลืนและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มนุษย์จะต้องตระหนักถึงการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๓. การก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการสมัยใหม่ และการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศหรือจากภายนอกชุมชน จะต้องประสานควบคู่ไปกับการเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญา ภาษา และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นและของสังคมไทย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

๔. ความสมดุลระหว่างการพึ่งพาอาศัยกันกับการพึ่งตนเอง เป็นหลักการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประสานความร่วมมือร่วมใจกันทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะช่วยส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยให้โดดเด่นขึ้นในประชาคมโลก

ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทาให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นไปเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของประเทศ ทัศนัยคังกล่าว ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาจึงเน้นการพัฒนาบุคคลใน ๔ ด้านอย่างสมดุลและกลมกลืนกัน คือ

๑. **ด้านปัญญา** บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงเป็นผู้มีปัญญา คือรู้จัก เหตุและผล รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ สิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำบนพื้นฐานของความจริง รู้จักแก้ไขปัญหาคืออย่างฉลาด และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแสวงหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าทางความรู้และวิชาการต่างๆ รู้คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของสังคมไทย และรู้จักเลือกรับวิชาการและวัฒนธรรมจากภายนอก

๒. **ค้ำจใจ** บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงรู้จักฝึกฝนจิตใจของตนให้มีความเจริญงอกงามทางคุณธรรม ได้แก่ มีความละเอียดต่อการกระทำความผิด รู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติตามกรอบความถูกต้องที่พึงงาม มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ รู้จักพอ มีสมาธิ และมีความอดทนหนักแน่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ การงานและการดำรงชีพ

๓. **ค้ำร่างกาย** บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกายทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัว และสามารถพัฒนาสมรรถภาพของร่างกายให้เหมาะสมกับการงานและอาชีพ

๔. **ค้ำสังคม** บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงงาม ทั้งในทางงานและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว องค์กรและสังคม รู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กันและกันระมัดระวังไม่เห็นแก่ตัว มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารกับนานาชาติ สามารถธำรงรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่พึงงามของไทย ตระหนักและปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่พึงมีต่อผู้อื่น ต่อสังคม และต่อมวลมนุษยชาติ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติสุข รู้และเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนร่วมส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลกในทางที่เหมาะสม

หมวดที่ ๒

ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาคตามันยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ เป็นระบบที่ให้ผู้คนได้ศึกษาและเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม อย่างสมดุล และสามารถสร้าง เสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑. ระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จะเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย กล่าวคือ การศึกษานในช่วงปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการอบรม คุณแล และพัฒนาความพร้อมของเด็ก เพื่อการ เรียนรู้ในขั้นต่อไป การศึกษานในวัย เด็กและ เยาวชนเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กและ เยาวชนมีคุณธรรม มีความรู้ และสามารถประกอบภาระงานและอาชีพตามควรแก่วัย การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่เป็นการศึกษาที่มุ่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบภาระงานและอาชีพ การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนและประเทศ การมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่าง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุเป็นการศึกษาที่ช่วยทำให้รู้จักปรับตัว เข้ากับสภาพและการ เปลี่ยนแปลงของวัย สามารถ เข้าร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและสังคมได้อย่าง เหมาะสมและมีคุณค่าทั้งแก่ตนเองและสังคม

๒. ระบบการศึกษาจะ เปิดโอกาสให้บุคคลได้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยอาศัยรูปแบบต่างๆ ทั้งการศึกษาที่จัดตามแนวระบบโรงเรียนและการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการ เรียนรู้ในวิถีชีวิต

การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน เป็นการจัดโดยสถานศึกษาอาศัยระบบชั้นเรียนเป็นหลักมีหลักสูตรกำหนดไว้ตามระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้บุคคลได้ เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การศึกษาที่เกิดจากกระบวนการ เรียนรู้ในวิถีชีวิต เป็นการศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งความรู้และสภาพแวดล้อมต่างๆที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของบุคคลทั้งที่มีอยู่เอง และที่มนุษย์จงใจสร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้หรือ เป็นบริการของการ เรียนรู้

๓. การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน แบ่งระดับการศึกษาเป็น ๔ ระดับ คือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา

๓.๑ **การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา** เป็นการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็ก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม เพื่อรับการศึกษานในระดับต่อไป

การจัดการศึกษาระดับนี้ อาจจัดในรูปแบบชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษา หรือในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กประเภทต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

๓.๒ การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถคงการอ่านออก เขียนและคำนวณได้

๓.๓ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓.๓.๑ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบภาระงานและอาชีพตามควรแก่วัย

๓.๓.๒ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา หรือเพื่อให้เพียงพอแก่การประกอบภาระงานและอาชีพที่ตนถนัดทั้งอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบภาระงานและอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข

๓.๔ การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาตรี และการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

๓.๔.๑ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพในระดับกลาง รวมทั้งมีความสามารถในการริเริ่มประกอบการ

๓.๔.๒ การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ การสร้างสรรค์และเผยแพร่ความรู้ การริเริ่มการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

๓.๔.๓ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการ เฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ การประยุกต์ใช้วิชาการสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย เพื่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย

๔. การจัดการศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน อาจจัดเป็นการศึกษาประเภทต่างๆ ได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชนและประเทศ เช่น การฝึกหัดครู การศึกษาวิชาชีพพิเศษ การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม การศึกษาพิเศษ และการศึกษาของภิกษุสามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เป็นต้น

การจัดการศึกษาประเภทต่างๆ เหล่านี้ ไม่เพียงแต่จัดตามความเหมาะสม หรือเพื่อสนองความต้องการ เฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังคงคำนึงถึงการให้บุคคลได้พัฒนาทั้งในด้านคุณธรรม ความรู้ ความสามารถและทักษะอย่างสมดุลควบคู่กันไปด้วย

๔.๑ การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งฝึกหัดและพัฒนาผู้ที่ประกอบอาชีพครูและครูประจำการ ให้มีคุณธรรม ความรู้ความสามารถและทักษะในการสอนและการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีจิตสำนึกของความเป็นครู มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านความประพฤติ การดำรงชีวิต ตลอดจนการรักษาภาษาและวัฒนธรรมของชาติ มีความใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองและการสอนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน การฟื้นฟู อนุรักษ์และ เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและประเทศ

๔.๒ การศึกษาวิชาชีพ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการประกอบอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษาวิชาชีพ อาจจัดในรูปแบบต่างๆ ทั้งประเภทนโรงเรียนหรือนอกรโรงเรียน การจัดการศึกษาวิชาชีพนระบบโรงเรียน เป็นการพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพที่สอดคล้อง

กับแต่ละระดับของการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ส่วนการจัดการศึกษาวิชาชีพนอก
 รักรเรียน เป็นการอบรมวิชาชีพเฉพาะด้านระยะสั้นสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาความรู้และทักษะเพิ่มเติม

๔.๔ การศึกษาวิชาชีพพิเศษ เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือพัฒนาทักษะวิชาชีพ
 บางด้านที่ต้องการให้ความชำนาญเป็นพิเศษตั้งแต่เยาว์วัยและต้องฝึกฝนเป็นระยะเวลานาน มีนาฏศิลป์
 คนตรี กีฬา เป็นต้น การจัดการศึกษาอาจตั้งเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดในหลักสูตรปกติ

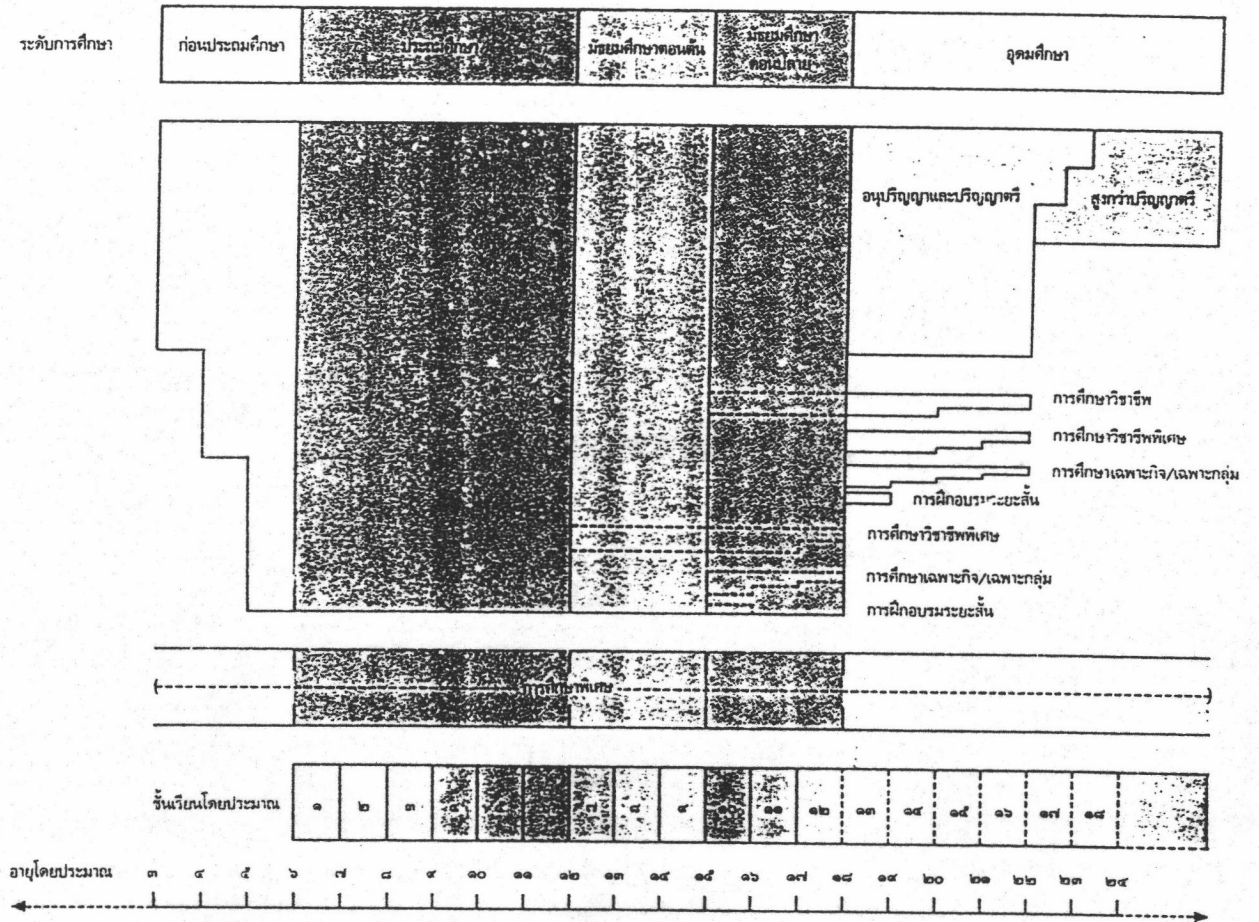
๔.๕ การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมี
 ความรู้และทักษะวิชาชีพตามความต้องการของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ หรือเป็นการจัดการ
 ศึกษาที่มุ่งจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะหรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งไม่อาจดำเนินการ
 ไปได้โดยสถาบันการศึกษาปกติ ในการจัดการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐด้วย

๔.๕ การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิต
 ใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจ และความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริม
 ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีปัญญาเลิศ ได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนเองได้
 อย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาพิเศษนี้อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้งแต่ระดับ
 ก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

๔.๖ การศึกษาของภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เป็นการศึกษามุ่ง
 สร้างเสริมให้ภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา มีความเป็นผู้นำด้านปัญญา จิตใจและศีล
 ธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีและมีบทบาทในการปลุกฝังคุณธรรม ค่านิยม และพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่คนใน
 สังคม ตลอดจนเป็นผู้นำหรือมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและเสริมสร้างวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสังคม
 ล้อม

แผนภูมิการจัดการศึกษาคตามแนวระบบโรงเรียน

แผนภูมิ การจัดการศึกษาคตามแนวระบบโรงเรียน

หมวดที่ ๓
แผนนโยบายการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาของประเทศบรรลุตามหลักการและความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น รัฐจึงกำหนดนโยบายการศึกษาไว้ ดังนี้

๑. จัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต

๒. จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กตามสภาวะความต้องการพื้นฐานตามวัยตั้งแต่ปฐมวัยและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๓. ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย ๑ ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

๔. จัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง มีคุณภาพและสะดวกแก่ผู้เรียน สถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นบริการแบบให้เปล่า

การจัดการศึกษานอกระบบควรให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ให้เป็นไปตามกฎหมายการศึกษาที่กำหนดไว้เป็นการ เฉพาะ

๕. ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของบางชน

รัฐพึงเร่งรัดและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อบางชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น

๖. ปฏิรูปการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูประจำการ โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครูและวิชาการให้ได้มาตรฐานและยกฐานะของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น

๗. ส่งเสริมให้การอุดมศึกษามีความเป็นเลิศในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี และให้มีการประสานวิชาการสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้การอุดมศึกษามีบทบาทการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมบนทิศทางที่พึงประสงค์
๘. ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ให้ สอดคล้องหลักการ และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่คั่งไว้
๙. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับ รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไป มีความรู้ความสามารถในการใช้ ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อการสื่อสาร เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาความคิดและองค์ความรู้ และเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมของชาติ
๑๐. ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง เพื่อ ประโยชน์ทางการศึกษาค้นคว้า การติดต่อสื่อสารในด้านวิชาการ การค้า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม
๑๑. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและองค์ความรู้ ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอนและการส่ง เสริมการเรียนรู้
๑๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อขยายบริการการศึกษา เพื่อ แลก เปลี่ยนและกระจายความรู้ข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนและชุมชนได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว
๑๓. ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันสังคมอื่นๆ และสื่อมวลชนให้มี ส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑๔. สนับสนุนการจัดการศึกษารูปแบบและวิธีการที่เอื้อให้ผู้มีปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษได้พัฒนาอัจฉริยภาพของตน

๑๕. สนับสนุนการขยายบริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทาง เศรษฐกิจและสังคม และผู้ที่มีความบกพร่องทางกาย จิตใจ และอารมณ์ ให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยเร็ว

๑๖. ส่งเสริมการศึกษาของวิเศษ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำในการปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่บุคคล และสังคม

๑๗. ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพค้ำนนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายในของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการศึกษาของชุมชน

๑๘. ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระ และความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและการรับรองมาตรฐาน

๑๙. ระดม จัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

หมวดที่ ๔

แนวทางการจัดการศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น ให้ดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

การจัดเครือข่ายการเรียนรู้และบริการการศึกษาเพื่อปวงชน

๑. ขยายบริการการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในชนบททางไกลและชุมชนแออัดในทุกรัฐ โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนทั้งของรัฐและท้องถิ่น จัดบริการเตรียม

ความพร้อมสำหรับเด็กอย่างน้อย ๑ ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

๒. ขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัดและความสามารถพิเศษของผู้เรียนเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท ห่างไกล ในเขตชุมชนแออัดในเมือง เขตภูเขาและชายแดน รวมทั้ง เด็กที่ต้องย้ายถิ่นตามพ่อแม่ผู้ปกครอง ไปประกอบอาชีพ สามารถได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างทั่วถึง

๓. ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการรับเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อกระจายโอกาสในการ เข้ารับการศึกษาให้เป็นธรรม

๔. ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกระบวนการ เรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการศึกษา การแสวงหา ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และการรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยาการอื่นๆ ให้ชุมชนสามารถ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของตน เพื่อให้พัฒนาชุมชนได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ นั้นและหาวิธีการต่างๆ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาในด้านต่างๆ ระหว่างชุมชน

๕. พัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานของแหล่งความรู้ต่างๆ ที่ส่งเสริมการ ถ่ายทอดและกระจายความรู้ ข้อมูล ข่าวสารสู่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวาง

๖. ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานอื่นๆ ของรัฐและองค์กรเอกชน ประ สานความร่วมมือและทรัพยากรระหว่างกันอย่างเป็นระบบในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม และพัฒนาแหล่ง ความรู้ของชุมชนด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ

๗. ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร สารสนเทศ และสื่อมวลชนทุกประเภทในการให้บริการความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ แก่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวาง และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ เอกชนร่วมมือกันในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สื่อมวลชน หรือร่วมผลิตสื่อที่เหมาะสมสำหรับการ เผยแพร่

เนื้อหาสาระและกระบวนการ เรียนการสอน

๘. จัดหลักสูตรแต่ละระดับและประ เภทการศึกษาให้มีเนื้อหาสาระทั้งส่วนที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็น

ต่อการพัฒนาบุคคลและสังคม และส่วนที่เสริมสร้างศักยภาพตามความแตกต่างของบุคคล

๙. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยในศาสตร์สาขาต่าง ๆ รวมทั้งจากแหล่งวิชาการอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด หอสมุด พิพิธภัณฑ์ สื่อมวลชน เป็นต้น มาพิจารณาประกอบการจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ ประเภท และรูปแบบการศึกษา

๑๐. จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ให้ความสำคัญแก่ภาษาไทย และให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

๑๑. พัฒนาเนื้อหาสาระด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของโลก เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สามารถประดิษฐ์คิดค้นและนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในระดับพื้นฐานและ เทคโนโลยีที่คิดค้นขึ้นมาใหม่มาประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม

๑๒. จัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม มีเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๑๓. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียน เข้าใจและรู้จักคิดแบบวิทยาศาสตร์และ เอื้อให้ผู้เรียนนำผลความรู้ รู้จักคิดริเริ่ม รวมทั้งมีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์

๑๔. จัดการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จะประกอบวิชาชีพ และเป็นกำลังทาง เศรษฐกิจที่มีคุณภาพของประเทศ

๑๕. ให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน ให้สัมพันธ์ สอดคล้อง และ เกื้อกูลกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนา

๑๖. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และใช้ครูที่มีความสามารถในการฝึกทักษะทางภาษา

๑๗. ส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกกระบวนโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพและความพร้อมของผู้เรียน

๑๘. ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างวัย

๑๙. ส่งเสริมให้ครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชนและสื่อมวลชน ร่วมมือกันในการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่เหมาะสมและการชี้แนะแนวทางที่ดีแก่ เด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๒๐. ส่งเสริมให้มีการผลิตและใช้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์และสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่ได้มาตรฐานอย่างกว้างขวาง

๒๑. พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาและการแนะแนวให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ แนวทางการประกอบอาชีพ และการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือก เรียนได้ตามความถนัดหรือความสนใจ และเรียนได้อย่างเป็นสุข

๒๒. พัฒนาระบบการนิเทศ การติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับและประเภท พร้อมทั้งเร่งรัดให้มีการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอน

๒๓. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับผู้ประสงค์จะเปลี่ยนแนวการศึกษา หรือสถานศึกษา รวมทั้งจัดให้มีการเทียบประสบการณ์เป็นหน่วยการเรียนสำหรับผู้ประสงค์จะกลับมาศึกษาต่อ ทั้งนี้ให้สถานศึกษาที่จะรับเข้าเรียนพิจารณาเทียบโอนได้ตามเกณฑ์หรือตามความเหมาะสม

๒๔. คาเนินการเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพสำหรับผู้ที่ประสงค์จะเทียบระดับความรู้ และทักษะ พร้อมทั้ง เร่งรัดให้มีการกำหนด เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒๕. พัฒนาระบบการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาวิชาชีพครู เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความสนใจ ความถนัด และ ความมุ่งมั่นจริงจังในการ เป็นครูมา เรียนและประกอบอาชีพครู พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้ที่มีความรู้ความ สามารถในวิชาชีพอื่นมาประกอบอาชีพครู โดยให้ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพครูเพิ่มเติมก่อนประกอบการ

๒๖. พัฒนาระบบการฝึกหัดครู การอบรมและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา โดย เน้นให้มีการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ความสามารถในการสอนและการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้าง การประยุกต์และใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนาของชุมชน การฟื้นฟูอนุรักษ์ และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของประเทศ

๒๗. ส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทางความคิด และ เป็นผู้ประสานความร่วมมือในการพัฒนา ชุมชน ตลอดจนประสานแหล่งความรู้วิชาการสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้อย่างกว้างขวาง

๒๘. จัดอัตรากำลังของหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อให้การ ใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของแต่ละหน่วยงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒๙. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของครูให้เหมาะสมกับวิชาชีพ พร้อมทั้งให้มีการกำหนด ระเบียบและวิธีการ เพื่อยกฐานะอาชีพครู

๓๐. จัดให้มีการกำกับดูแลคุณภาพ มาตรฐาน และการปฏิบัติวิชาชีพตามจรรยาวิชาชีพครู โดยการพัฒนาองค์กรวิชาชีพให้เข้มแข็ง และให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูที่มีกฎหมายรองรับ

การบริหารและการจัดการ

๓๑. ให้นำหน่วยงานบริหารส่วนกลางทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการวางแผนการศึกษาระดับชาติ การส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา การรับรองวิทยฐานะ การคุ้มครองผู้รับบริการการศึกษาและการให้ข้อเสนอแนะทางการศึกษาแก่สาธารณะ

ให้มีการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัดและสถานศึกษา ในเรื่องของการบริหารการวางแผน และการจัดการศึกษาระดับจังหวัด รวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเงินและงบประมาณ

๓๒. ให้มีคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรท้องถิ่น เพื่อวางแผนและจัดการศึกษาของจังหวัด โดยคำนึงถึง เอกภาพด้านนโยบาย และมาตรฐานการศึกษารวมทั้งความต้องการของท้องถิ่น

๓๓. พัฒนาระบบการวางแผน การติดตามและประเมินผล เพื่อปรับและประสานการบริหาร และการจัดการศึกษาระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ ในการประเมินผลควรชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการต่างๆ รวมทั้งนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ให้เกิดผลในการปรับปรุงการจัดการศึกษา

๓๔. ส่งเสริมให้มีการรับรองมาตรฐานของความรู้ของบุคคลเพื่อการศึกษา อบรม หรือการทำงาน โดยนำมาใช้ระบบชั้นเรียนเป็นเงื่อนไข

๓๕. ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อต่อการประสานการใช้ทรัพยากรและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัด ท้องถิ่น และสถานศึกษา

๓๖. สนับสนุนให้สถานศึกษาที่มีฐานะ เป็นนิติบุคคลมีระบบและโครงสร้างการบริหาร การจัดการศึกษา การจัดหา หรือใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่เป็นอิสระโดยอยู่ภายใต้กำกับของรัฐ รวมทั้งให้มีเสรีภาพทางวิชาการ

ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

๓๗. ให้นำหน่วยงานการศึกษาประสานการวางแผน และการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและต่างประเทศมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาให้มากที่สุด โดยให้สอดคล้องกับนโยบาย ความจำเป็นเร่งด่วนและทิศทางของการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

๓๘. จัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานการศึกษาของรัฐ โดยให้ความสำคัญแก่การศึกษาภาคบังคับ การขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทาง เศรษฐกิจและสังคม การดำเนินงานที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของชุมชน การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การวิจัยและพัฒนามากกว่าการขยายการจัดบริการ การศึกษาในระดับสูง

๓๙. ให้ภาค เอกชนและชุมชนเพิ่มบทบาทในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาที่สนองความต้องการ เฉพาะกลุ่มบุคคล ทั้งนี้ให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม

๔๐. ให้สถานศึกษาปรับค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมการศึกษา ให้สอดคล้องกับอัตราผลตอบแทนส่วนบุคคลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการศึกษาในแต่ละระดับ ประเภท และสาขาวิชา โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องจัดมาตรการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทาง เศรษฐกิจและสังคมอย่างเพียงพอ

๔๑. ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้สถานประกอบการจัดการศึกษา และฝึกอบรมทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ โดยรัฐจะต้องมีมาตรการจูงใจบางประการ

๔๒. ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีรายได้ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนเพิ่มขึ้นโดยการปรับปรุงระบบภาษี รวมทั้งให้องค์กรดังกล่าวจัดสรรรายได้เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

เพื่อให้มีการนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๓๕ แบบปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง
ตามหลักการ ความมุ่งหมาย และแนวนโยบายที่วางไว้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนพัฒนาการศึกษ
ษาแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ สำหรับทุกระยะ
๕ ปี รวมทั้งจัดทำมีกลไก เพื่อกำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๓๕ ประกาศพระราชกฤษฎีกาเบญจมาศ เล่มที่ ๑๐๕ ตอนที่ ๗๑ วันที่
๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๕

ภาคผนวก ข

แนวทางการจัดการศึกษาในอนาคต

แนวโน้มสังคมไทยในอนาคตและผลกระทบต่อระบบการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเห็นได้ชัด อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและระบบการสื่อสารข้อมูลที่รวดเร็ว ประกอบกับการเปิดประเทศมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีการรับเอาวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการประกอบอาชีพภาคเศรษฐกิจ และมีการถ่ายเททางวัฒนธรรมจากต่างประเทศมากขึ้นด้วย ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญยิ่งใน 8 ลักษณะ กล่าวคือ ประการแรก ผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประการที่สอง ผลกระทบในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประการที่สาม ผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฏจักรของกระบวนการทางเศรษฐกิจและสังคม ประการที่สี่ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และกรพัฒนาด้านจิตใจของคน ประการที่ห้า ผลกระทบต่อลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประชาคมโลก ประการที่หก ผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมทางการเมือง ประการที่เจ็ด ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมคามธรรมชาติ และประการที่แปด ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและองค์ประกอบของประชากร ซึ่งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทั้ง 8 ลักษณะดังกล่าว มีแนวโน้มว่าจะเป็นลบมากยิ่งขึ้นในอนาคต

ประการแรก ในแง่ผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมามีได้บ่งชี้ถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนจากวิธีการผลิตทางเกษตรกรรมเป็นหลัก ไปสู่การผลิตทางอุตสาหกรรมและบริการมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ การขยายตัวของเมือง/ภาคอุตสาหกรรมและบริการได้เป็นไปอย่างรวดเร็วและในอัตราที่สูงมาก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับการขยายตัวของชนบท/ภาคเกษตรกรรม ซึ่งเติบโตขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในช่วงเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา ลักษณะดังกล่าวมีผลทำให้ความแตกต่างของรายได้ระหว่างผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมกับภาคอุตสาหกรรมและบริการกว้างขึ้นเรื่อยๆอย่างรวดเร็วเช่นกัน นอกจากนี้ การที่แรงงานผู้ฉกรรจ์จำนวนมากได้โยกย้ายจากชนบท/ภาคเกษตรกรรมเคยเปลี่ยนเข้าไปทำงานในเมือง/ภาคอุตสาหกรรมและบริการ อันเป็นลักษณะ

หนึ่งของการปรับตัวเพื่อรับกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นตามอัตราการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจนั้น ได้ส่งผลให้ ศักยภาพของชนบท/ภาคเกษตรกรรมในการพัฒนาตนเองค่อยลงไปด้วยโดยเปรียบเทียบ ด้วยเหตุนี้ช่องว่างระหว่าง เมือง/ภาคอุตสาหกรรมและบริการ กับชนบท/ภาคเกษตรกรรมจึงนับวันจะยิ่งแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น อนึ่ง โครงสร้างระบบเศรษฐกิจที่กำลังก้าวไปสู่สังคมอุตสาหกรรมและบริการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริการ ดังนั้น จึงอาจคาดได้ว่าสภาพเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตจะมีความแตกต่างที่ไม่สมดุลระหว่าง เมือง/ภาคอุตสาหกรรมและบริการกับชนบท/ภาคเกษตรกรรม และมีความหลากหลายในแง่ของอาชีพและความต้องการทาง เศรษฐกิจมากขึ้นเป็นลำดับ

ประการที่สอง ในแง่ผลกระทบในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สูงขึ้นและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมาก พร้อมกับที่สื่อมวลชนและข้อมูลข่าวสารได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นต่อชีวิตประจำวันทั้งในด้านส่วนตัวและการประกอบอาชีพของคนนั้น ได้ส่งผลให้คนจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัย เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารมากขึ้น และทำให้ประเทศต้องหันไปพึ่งพาอาศัย เทคโนโลยีจากต่างประเทศมากขึ้นตามไปด้วย เพราะการสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายในประเทศไม่สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและตอบสนองความต้องการได้ก็เท่าที่ควร

ประการที่สาม ในแง่ผลกระทบทางสังคมต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนนั้น การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปอย่างฉับไว เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทันสมัย จะมีผลให้วิถีชีวิตตลอดจนวัฏจักรของกระบวนการทาง เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมทั้งทาง เศรษฐกิจและสังคมของคนจะเป็นไปอย่าง เร่งรีบและ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันเป็นลักษณะแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคมเมือง ซึ่งคาดได้ว่าจะ เป็นไปในอัตราเร่งยิ่งขึ้นในอนาคต

ประการที่สี่ ในแง่ผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และการพัฒนาด้านจิตใจของคนนั้น การที่สังคมไทยมีลักษณะ เป็นสังคมเมืองมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับความรวดเร็วของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งทำให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้นตามไปด้วยนั้น ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนความคิดเห็นความเชื่อ และค่านิยมของคนไปสู่แบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในเมือง และมีการเลียนแบบแผนทางวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกชุมชนมากยิ่งขึ้น เป็นต้นว่า การเน้นความสำเร็จส่วนบุคคล การแข่งขัน ความสนุกสนาน และเน้นการบริโภค ซึ่งถ้าหากมีมากเกินไป

ย่อมจะเป็นผลลบทังต่อบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ สำหรับในด้านการพัฒนาจิตใจ สภาพสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น ก็ยังมีส่วนหาห้ลัทธิความเชื่อทางศาสนามีหลากหลายมากขึ้นตามไปด้วย หรือมาบ้กับความเข้าใจและความประพฤตินันด้านศีลธรรมจรรยาหย่อนยานและเสื่อมลง เป็นลำดับ ลักษณะเหล่านี้คาดได้ว่าจะเป็นปัญหาที่รุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต หากมิได้มีการหันพื้นฐานด้านจิตใจของมนุษย์อย่างเพียงพอ

ประการที่ห้า ผลกระทบต่อลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประชาคมโลก ระบบเศรษฐกิจของลกและระบบข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยขึ้น จะทำให้มีการเชื่อมโยงและติดต่อกันระหว่างประเทศต่างๆมากขึ้น ทั้งในรูปของการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของมนุษย์โลกร่วมกัน และในรูปของการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนในด้านธุรกิจในด้านต่างๆ ภาษาใต้แนวจนนี้ประเทศไทยคงจะต้องมีการติดต่อกันสัมพันธ์กับนานาประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ และบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน จะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นด้วย

ประการที่หก ในแง่ผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมทางการเมืองนั้น สภาพปัจจุบันได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาการที่คนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งส่งผลไปถึงพฤติกรรมทางการเมืองที่ขาดความรับผิดชอบ ดังจะเห็นได้จาก การที่คนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองเท่าที่ควร ตลอดจนพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งที่จ่ายเงินซื้อคะแนนเสียง และฟ่ายผู้ออกเสียงซึ่งเรียก ร้องเงินเป็นการตอบแทน ความคิดและพฤติกรรมที่น้ถูกต้องเหล่านี้มีแนวโน้มว่าจะ เป็นปัญหา มากยิ่งขึ้นในอนาคต

ประการที่เจ็ด ในแง่ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ การขยายตัวของอุตสาหกรรม ตลอดจนการขยายพื้นที่เพาะปลูกในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีผลทำให้เกิดภาวะมลพิษและ เสียสมดุลในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากทรัพยากรธรรมชาติได้เสื่อมลงเป็นอันมาก เช่น การลดลงของพื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลน การที่ที่ดินอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเพาะปลูกมีน้อยลง เนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชน การพัฒนาอุตสาหกรรม และการย้ายถิ่นเพาะปลูกที่ไร้ การที่แหล่งน้ำถูกทำลายโดยกระบวนการการผลิตด้านอุตสาหกรรม และการที่อากาศเป็นพิษเพราะการปล่อยควันเสียจากรังงานและยานพาหนะที่ใช่เชื้อเพลิงประเภทน้ำมัน ภาวะมลพิษดังกล่าวคาดว่าจะ เป็นปัญหาที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะหากมีการ เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้นจนมีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขล่วงหน้า

ประการที่แปด ในแง่ผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและองค์ประกอบของประชากรนั้น ความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวมีผลให้อัตราการเกิดลดลง และความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศ มีผลให้อัตราการตายของประชากรลดลงด้วย ดังนั้น จึงคาดได้ว่าในอนาคตข้างหน้า นี้ โครงสร้างของประชากรของไทยจะประกอบด้วยคนในวัยสูงอายุเป็นสัดส่วนที่สูงขึ้น ในขณะที่สัดส่วนผู้ที่อยู่ในวัยเด็กลดลง จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ในปี ๒๕๔๖ เปรียบเทียบกับปี ๒๕๓๑ พบว่า สัดส่วนประชากรในวัยต้น (๐ - ๒๔ ปี) ต่อประชากรทั้งประเทศจะลดลงจากร้อยละ ๔๗ ในปี ๒๕๓๑ เป็นร้อยละ ๔๔ ในปี ๒๕๔๖ ในขณะที่สัดส่วนประชากรในวัยกลางและสูงอายุ (๒๕ - ๔๙ ปี และ ๕๐ - ๗๔ ปี) จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๒ และร้อยละ ๑๑ ตามลำดับในปี ๒๕๓๑ เป็นร้อยละ ๔๐ และร้อยละ ๑๔ ตามลำดับในปี ๒๕๔๖ จึงเห็นได้ว่าโครงสร้างทางอายุของประชากรของไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด

การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นนี้ มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนแปลงไปอีกอย่างมากและในอัตราที่รวดเร็วยิ่งขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในค่ายุทธศาสตร์คอมพิวเตอร์ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมามากในระยะเวลาไม่นานมานี้ และนับวันจะยิ่งก้าวรุดหน้าไปอย่างน่าทึ่งยิ่ง ดังนั้น สภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เข้มสมกุล ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิธีชีวิตที่ต้องปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและหลากหลาย แบบแผน ความคิดเห็น ค่านิยม การพัฒนาด้านจิตใจ และพฤติกรรมทางการเมืองของคนที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สภาพการทลายสภาวะสมกุลในธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและองค์ประกอบของประชากรนี้ จึงคาดได้ว่าจะยิ่งเป็นไปในอัตราที่รวดเร็วขึ้นตามไปด้วย

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาคน ทั้งในฐานะบุคคล ในฐานะสมาชิกขององค์กร และในฐานะสมาชิกของสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สามารถปรับตัวให้ยืดหยุ่นได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ สามารถริเริ่มและนำการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนสามารถช่วยให้การเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึงอย่างรวดเร็วนั้น เป็นไปได้อย่างราบรื่น และสอดคล้องกับเงื่อนไขข้อจำกัดด้านทรัพยากรและสภาพความต้องการของแต่ละบุคคล ชุมชน และสังคมซึ่งมีหลากหลายได้ ทั้งนี้ การกึ่งในการพัฒนาคนดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่โดยตรงของระบบการศึกษาของชาติประการหนึ่ง

อย่างไรก็ดี ระบบการศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันอันเป็นระบบที่เป็นไปตามแผนนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ นั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นระบบที่กำหนดยุทธศาสตร์ได้เงื่อนไขของสภาพทาง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในช่วงระยะเวลาของการร่างแผนการศึกษาแห่งชาติฯ คือเมื่อประมาณ ๑๒ ปีมาแล้ว ในปัจจุบันระบบดังกล่าวจึงไม่เอื้อต่อการพัฒนาผลเมืองของประเทศ ให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนไม่สามารถพัฒนาคนให้สามารถนำการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมได้ คงจะเห็นได้จากประจักษ์พยานในด้านความเสื่อมทรามอย่างรวดเร็วในระบบนิเวศน์ เพราะคนไม่รู้จักรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม เป็นต้น จึงเป็นความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องมีการปรับปรุงมุ่งหมายและแนวทางการจัดการศึกษาเสียใหม่ เพื่อให้สามารถพัฒนาผลเมืองของประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของประเทศในอนาคต

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

การศึกษานับเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนที่จะสามารถนำการพัฒนา ทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมได้อย่างสมดุล สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผลผลิตของระบบการศึกษานอนภาคจะต้อง เป็นพลเมืองของประเทศที่สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่จะมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นในสภาพการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสามารถริเริ่มการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างมีหลักการ บนพื้นฐานของความเข้าใจในเหตุและผล ความถูกต้อง ความดีงาม และความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการศึกษาคือการพัฒนาผลเมืองของประเทศใน ๒ ด้าน คือ ทั้งในด้านคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ที่มีปัญญา มีคุณธรรม และมีความสามารถพื้นฐานหรือศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพหรือเป็นกำลังแรงงานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ทั้งนี้ โจทย์ที่แต่ละบุคคลควรจะมีลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๒ ประการคือ

๑. **ด้านปัญญา คุณธรรม และสมรรถภาพพื้นฐาน** การศึกษาควรจะมุ่งส่งเสริมและฝึกคนให้เป็นผู้มีปัญญา คือมีความรู้ที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับเหตุและผล รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี สิ่งที่ดีควรกระทำและไม่ควรกระทำ อันเป็นความจำเป็นเบื้องต้นสำหรับการสร้างคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิต การพัฒนาตนเองและการพัฒนาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม และความจำเป็นเบื้องต้นในการที่จะสร้างคนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ได้โดยสันติวิธี มีความสามารถในการสร้างและริเริ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเฉลียวฉลาด มีทัศนคติที่กว้างไกล สามารถนำความรู้สมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับพื้นฐานของสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม และสามารถดูแลรักษาสุขภาพอนามัยอย่างเหมาะสมได้ คุณลักษณะดังกล่าวนี้เป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสร้างคนให้สามารถพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของตนเองและสังคมได้อย่างสอดคล้องกับสภาพความต้องการและเงื่อนไขข้อจำกัดต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

๒. **ด้านความรู้และทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ** การศึกษาควรมุ่งเสริมสร้างและฝึกคนให้มีความรู้ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ตลอดจนมีทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพโดยทั่วๆ ไปซึ่งทุกคนพึงมี อันได้แก่ ความสามารถในการด้านภาษา คำนวณ การอ่าน การสื่อสาร ตลอดจนเทคนิควิธีการจัดการเบื้องต้น เป็นต้น โดยมุ่งเน้นให้แต่ละบุคคลสามารถช่วยตนเองและพึ่งตนเองในการหาเลี้ยงชีพได้เป็นประการสำคัญ เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกวิถีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเป็นอิสระ และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เงื่อนไข และข้อจำกัดของตนเอง นอกจากนี้ การศึกษายังจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ที่ก้าวหน้าและทันสมัย และฝึกฝนทักษะที่ต้องการความชำนาญเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นทั้งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคทันสมัย และสำหรับการช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจภาคดั้งเดิม คือภาคเกษตรกรรมให้สามารถพัฒนาการผลิตของตนเองให้ขึ้นมาอยู่ในระดับที่สามารถพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้นด้วย

หลักของการจัดการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคุณลักษณะของประชากรของประเทศ ให้เข้าสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ การจัดการศึกษาจึงน่าจะดำเนินการสำคัญได้แก่ การจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมสำหรับประชากรประเทศ การจัดการศึกษาให้

เรียนมีพัฒนาการที่สมดุล ทั้งในด้านคุณลักษณะความเป็นมนุษย์กับความรู้และทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ และในด้านความรู้และวัฒนธรรมสมัยใหม่กับความรู้และวัฒนธรรมพื้นบ้าน การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและชุมชน และการจัดการศึกษาที่หลากหลายเพื่อการเรียนที่เหมาะสมแก่สภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งหลักของการจัดการศึกษาทั้ง ๔ ประการนี้ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่ประสานและ เชื่อมโยงกันด้วย กล่าวคือ

๑. ความกว้างขวางและเป็นธรรม การจัดบริการการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาควรจัดอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมเพื่อให้แต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างในด้านเพศ วัย และฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมได้มีโอกาสและสามารถ เข้ารับบริการการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการและความสามารถ ณ ที่ที่อยู่ของตนได้อย่างคลอบคลอเวลาและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ควรจัดอย่างทั่วถึง

๒. ความสมดุล การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสมดุลระหว่างปัญญา คุณธรรม และสมรรถภาพพื้นฐานกับความรู้และทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างพลเมืองของประเทศที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม สามารถพึ่งตนเองได้ในด้านอาชีพและความเป็นอยู่ ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม มีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาวิทยาการให้ก้าวหน้าตลอดจนการประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อสร้างสรรค์สังคมและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ในขณะเดียวกัน ควรพัฒนาความสมดุลให้มีการเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ และวัฒนธรรมจากสังคมภายนอก ทั้งนอกประเทศและนอกชุมชนที่อาศัย กับการเรียนรู้ความดั้งเดิมและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ส่งสมกันมาของชุมชน โดยให้มีการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างความรู้สมัยใหม่/วัฒนธรรมภายนอกกับความรู้ดั้งเดิม/วัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อให้บุคคลได้รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมของตนสามารถตัดสินใจและเลือกรับความรู้และวัฒนธรรมทั้งสองประเภทดังกล่าวด้วยตนเองอย่างเหมาะสม สำหรับที่จะนำไปพัฒนาศักยภาพของตนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอีกทั้งยังคุ้มครองรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ได้ด้วย

๓. ความสอดคล้อง การจัดการศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของสังคมในระดับต่างๆทั้งใน เขต เมืองและชนบท เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปในลักษณะที่สัมพันธ์และ เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของสังคมไทย และของชุมชนทั้งชุมชน เมืองและชุมชนชนบท

และสามารถที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมที่เหมาะสม บนพื้นฐานของความเป็นจริง และความเป็นไปได้

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนมีลักษณะที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักชุมชนที่อาศัยอยู่ มีความรู้สึกสัมพันธ์กับชุมชนของตน ตลอดจนตระหนักถึงความจำเป็นและความต้องการที่จะพัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชนนั้นให้ก้าวหน้าไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้

๔. ความหลากหลาย การจัดการศึกษาควรจัดให้มีการที่หลากหลายทั้งในรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการ เพื่อให้แต่ละบุคคลสามารถใช้โอกาสที่มีอยู่ เลือก เรียนตามความถนัด ความสามารถ ความต้องการและความสนใจ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจและสังคม ภายใต้อการจัดการศึกษาที่หลากหลายนี้จะต้องจัดให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการศึกษาของชาติโดยรวม

แนวทางสำคัญในการจัดการศึกษา

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักของการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แนวทางสำคัญของการจัดการศึกษาจึงต้องครอบคลุมถึงแนวทางการจัดโครงสร้างของระบบการศึกษา การจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน การบริหารและการจัดการศึกษา กล่าวคือ

๑. การจัดโครงสร้างของระบบการศึกษาในลักษณะที่ยืดหยุ่นและเป็นเครือข่าย

๑.๑ การจัดโครงสร้างของระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น คือการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามาศึกษาและ เรียนรู้ได้ตามความสนใจและความพร้อมได้อย่างต่อเนื่องตลอด เวลาและตลอดชีวิต โดยที่บุคคลนั้นสามารถเลือกวิธีศึกษาและแหล่งความรู้ที่เหมาะสมกับสถานภาพและความสามารถของตนเองได้ การที่จะให้ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่นนี้ การจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนควรจะต้องประสานสัมพันธ์ และสนับสนุนซึ่งกันและกันมากกว่าจะแยกจากกันโดยเด็ดขาด และควรเปิดช่วงอายุของผู้เข้าเรียนให้กว้างขวางขึ้นในทุกระดับและประเภทการศึกษา

๑.๒ การจัดโครงสร้างของระบบการศึกษาในลักษณะที่เป็น เครือข่ายของการเรียนรู้ คือ การสร้าง เครือข่ายของการ เรียนรู้ที่ช่วยส่งผ่านและถ่ายทอดความรู้ประเภทต่างๆและจากแหล่งต่างๆ ไป

ยังผู้รับบริการได้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลาเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต การเชื่อมโยงความรู้ดังกล่าว รวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ในระดับการศึกษาต่างๆ ระหว่างความรู้ที่เป็นวิชาการ สากลกับความรู้พื้นบ้านระหว่างความรู้เพื่อเสริมสร้างปัญญา คุณธรรม จริยธรรม กับความรู้สำหรับการประกอบอาชีพ และระหว่างความรู้ที่เรียนจากการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน การสร้างเครือข่ายของการเรียนรู้จะต้องอาศัยกลไกและความร่วมมือจากองค์กรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และต้องมีรูปแบบและวิธีการถ่ายทอดที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับลักษณะความรู้แต่ละประเภทและผู้รับบริการ

๒. การจัดทำเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระของการศึกษาคควรครอบคลุมความรู้ที่เป็นวิชาการสมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีสัดส่วนที่สมดุลและพอเหมาะกับความต้องการของบุคคลและสังคม ในขณะที่เกี่ยวกับสาระและกระบวนการเรียนการสอนควรจะเอื้อต่อการพัฒนาบุคคลอย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งในแง่ของการวางรากฐานความเป็นมนุษย์ การเสริมสร้างสมรรถภาพพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ ประยุกต์ และริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ตลอดจนจนถึงการพัฒนาทักษะทั้งที่เป็นความสามารถเบื้องต้นในการดำรงชีวิต และทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ และการส่งเสริมให้บุคคลสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง กระบวนการในการเรียนการสอนควรเน้นการเรียนแบบบูรณาการมากกว่าแยกการเรียนการสอนเป็นรายวิชาที่ตายตัว และประสานประสบการณ์กับความรู้และความคิดที่จะสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง

๓. การบริหารและการจัดการศึกษา

๓.๑ การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนตลอดจนองค์กรท้องถิ่นในระดับต่างๆ ในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่นของตน ภายในกรอบของจุดมุ่งหมายรวมและมาตรฐานการศึกษาของประเทศ

๓.๒ การแบ่งรับภาระการให้บริการการศึกษา โดยรัฐควรเน้นการให้บริการการศึกษาที่เป็นการลงทุนพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ซึ่งได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และเน้นการ

ให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ขาดหรือด้อยโอกาสทาง เศรษฐกิจและสังคม การศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษ นอกจากนี้แล้วพึงให้เป็นหน้าที่ของชุมชน องค์กรท้องถิ่นและเอกชน เป็นผู้จัดทำบริการการศึกษา ทั้งนี้ ภายใต้งานส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแลและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของรัฐ โดยเหตุนี้ รัฐจะต้องปรับบทบาทของรัฐให้เห็นการวางแผนและการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแลและการประสานการให้บริการ การกำหนดมาตรฐานและการรับรองวิทยฐานะ และบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะที่สมบูรณแก่ประชาชน เพื่อการตัดสินใจ เลือกใช้บริการการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพทำให้การคุ้มครองผู้บริโภคมากกว่าบทบาทในการจัดและการขยายการให้บริการการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๓.๓ การระดมและจัดสรรทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาเสียใหม่ระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชน สถานประกอบการต่าง ๆ ตลอดจนผู้ให้บริการการศึกษา โดยให้ผู้ให้บริการการศึกษารับผิดชอบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาคตามระดับ และประเภทการศึกษาโดยพิจารณาจากสัดส่วนของผลตอบแทนทางสังคมเป็นหลัก ให้เอกชนและชุมชนรับภาระในการจัดหาทรัพยากรและให้บริการการศึกษาในสัดส่วนที่สูงขึ้นและให้สถานประกอบการ เป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการปรับใช้กำลังคนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการผลิตของตน

ส่วนการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาของภาครัฐนั้น ควรปรับให้มีประสิทธิภาพและเกิดความเป็นธรรมแก่สาธารณะ และ เชื้อต่อการกระจายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นแก่ผู้ขาดและด้อยโอกาสในระดับ/ประเภทการศึกษาต่าง ๆ โดยให้สอดคล้องกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เพื่อการศึกษาที่สังคมพึงได้รับ ตลอดจนส่งเสริมการจัดการศึกษาคตามลักษณะความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนา

อย่างไรก็ดี แนวทางการจัดการศึกษาคดังกล่าวจะบรรลุผลดัง เจตนารมณ์ของจุดมุ่งหมายและหลักของการจัดการศึกษาได้นั้น เงื่อนไขของบริบททาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองจะต้อง เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงด้วย โดยเฉพาะเงื่อนไขเรื่องของการ เปลี่ยนแปลงกฎหมายระเบียบการบริหารราชการ และวิธีการจัดสรรงบประมาณอันจำเป็นสำหรับการกระจายอำนาจการบริหาร เงื่อนไขในเรื่องความพร้อมขององค์กรชุมชน อันจำเป็นสำหรับการ เข้ามีส่วนร่วมรับภาระการจัดการศึกษาและก ระระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและชุมชน ตลอดจนเงื่อนไขเรื่องของการยอมรับและให้การสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียน ผู้จัดการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา สื่อมวลชน ตลอดจนผู้เกี่ยว

ข้องานการให้ความสำคัญต่อการ เสริมสร้างพลเมืองของประ เทศให้ เป็นคนที่มีคุณธรรม มีความสามารถ
และมีความรู้และทักษะที่เหมาะสม อันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาในอนาคต

ภาคผนวก ค

พระราชบัญญัติ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

เป็นปีที่ ๓๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสภาการศึกษาแห่งชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า "พระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๑"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๒

บรรดาบทกฎหมาย หุ้ญและข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวง

มหาวิทยาลัย อธิบดีกรมการปกครอง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นคณะกรรมการ โดยต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีได้เป็นข้าราชการประจำอย่างน้อยสามคน และให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการและรอง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เลือกกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคนหนึ่ง เป็นรองประธานกรรมการ

มาตรา ๔ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี
- (๒) เสนอผลปฏิบัติคามแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่อคณะรัฐมนตรี ที่เข้ารับหน้าที่ใหม่เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวนโยบายการศึกษาของรัฐบาล
- (๓) พิจารณากำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแล้วหาความเห็น เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (๔) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีในกิจการเกี่ยวกับการศึกษา ตามที่นายกรัฐมนตรีขอให้พิจารณา
- (๕) จัดให้มีการประสานงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในด้านการจัดทำโครงการพัฒนา แผนงานและในด้านกาปฏิบัติงานตามแผน
- (๖) กำกับและติดตามการดำเนินงานการศึกษาให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แล้วหาความเห็น เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เป็นครั้งคราว

มาตรา ๖ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีก

ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งใหม่

มาตรา ๗ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๖ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง
พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) คาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในการมีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้
อื่นเป็นกรรมการแทนได้

ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามวรรคสอง อยู่ในตำแหน่งของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๘ ในการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อย
กว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมครั้งใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธาน
กรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือ
ไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สรรวจ ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยสภาวะทางการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน
และการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเสนอแนะจุดมุ่งหมายนโยบายการศึกษา วางแผนการศึกษาและแผน
พัฒนาการศึกษาแห่งชาติให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

(๒) พิจารณาและประสานโครงการพัฒนาและแผนงานการศึกษาทุกระดับและประเภทของกระ
ทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ให้
สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

(๓) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติ เพื่อให้คำแนะนำในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาแก่กระทรวง ทบวง กรม
กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่น

(๔) พิจารณาและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับงบประมาณการศึกษาประจำปีของกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่นโดยประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

(๕) ดำเนินงานอันจำเป็นร่วมกับกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่น ในการนำทรัพยากรมาอุดหนุนการศึกษารวมทั้งการขอความช่วยเหลือและกู้ยืมเงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่อใช้ในการศึกษาตามโครงการพัฒนาการศึกษา

(๖) วิจัยและส่งเสริมการวิจัยการศึกษาทุกระดับและประเภทและสาขาวิชาอื่น ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา เพื่อเสนอวิธีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้า

(๗) พิจารณาและกำหนดหลักการ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาและมาตรฐานทั่วไปของการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๘) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานและให้บริการ เกี่ยวกับการศึกษาแก่หน่วยงานอื่น

(๙) ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอ คำแนะนำและความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามความในมาตรานี้ที่จะ เสนอไปยัง คณะรัฐมนตรี ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อ พิจารณาก่อน

มาตรา ๑๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อาจขอให้กระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เสนอรายละเอียดทางวิชาการ การเงิน สถิติ และ เรื่องต่างๆที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อาจเชิญบุคคลหนึ่งบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็นหรือคำแนะนำได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๓ ให้มีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วถึงซึ่งราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมอบหมายได้

การประชุมคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสภาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในสภาวะการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทาหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า "พระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง

ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิจากภาค เอกชนอย่างน้อยห้าคน เป็นกรรมการและให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติคนหนึ่งซึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมอบหมายเป็นผู้ช่วย เลขานุการ

มาตรา ๔ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาและ เสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนนโยบายทางการศึกษา และข้อเสนอนิวัตต์คณะรัฐมนตรี
- (๒) พิจารณาและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และโครงการทางการศึกษา นอกจากที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ความที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- (๓) ประสานการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดและพัฒนาการศึกษาของกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนทางด้านการศึกษาของชาติ
- (๔) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีในกิจการเกี่ยวกับการศึกษา ความที่นายกรัฐมนตรีขอให้พิจารณา
- (๕) กำกับดูแลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๖ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีก

ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งใหม่

มาตรา ๗ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระมาตรา ๖ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) คาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกหรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ

โดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งออกจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอื่นเป็นกรรมการแทนได้

ให้กรรมการซึ่งได้รับตำแหน่งตามวรรคสองอยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งคนแทน

มาตรา ๘ ในการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมครั้งใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๙ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีก เสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวิเคราะห์และวิจัยปัญหาและภาวะการจัดการศึกษาของประเทศ

(๒) ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ

(๓) ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ สำหรับช่วงเวลาหนึ่งให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(๔) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา ความแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการศึกษาของรัฐบาล

- (๕) เสนอผลการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการศึกษาเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายการศึกษาของรัฐบาล
- (๖) รวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา
- (๗) ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในด้านการจัดทำแผน โครงการพัฒนาและการปฏิบัติงานตามแผน
- (๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๑๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติอาจขอให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เสนอรายละเอียดทางวิชาการ การเงิน สถิติ และเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อาจเชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๓ ให้กระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กำกับดูแลและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และรายงานการดำเนินงานการพัฒนาการศึกษาไปยังคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๔ ให้มีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและคอยทูลชี้แจงราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมอบหมาย

มาตรา ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

ประกาศนราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๕ ตอนที่ ๔๒ ลงวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

ภาคผนวก ง

การวางแสดงการเปรียบเทียบโครงสร้างของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติใน พรบ.คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521¹ กับร่างแก้ไขที่เสนอสมัยรัฐสภาพลเอก เปรม 2531² และเสนอสมัยรัฐสภานายธานินทร์ 2535³ และในพรบ.คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2535⁴

พรบ.กกค.2521	ร่างแก้ไข พ.ศ.2531	ร่างแก้ไข พ.ศ.2535	พรบ.กกค.2535
1. รองนายกรัฐมนตรี	1. รองนายกรัฐมนตรี	1. นายกรัฐมนตรี/รองฯ	1. นายกรัฐมนตรี/รองฯ
2. ปลัดสำนักนายฯ	2. รมต. สำนักนายฯ	2. รมต. สำนักนายฯ	2. รมต. สำนักนายฯ
3. ปลัด ก. ศึกษาธิการ	3. ปลัดก. ศึกษาธิการ	3. ปลัดสำนักนายฯ	3. รมว. ทบวงฯ
4. ปลัดทบวงฯ	4. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	4. ปลัด ก. มหาดไทย	4. รมว. ศึกษาธิการ
5. อธิบดีกรมการปกครอง	5. ปลัด ก. มหาดไทย	5. ปลัด ก. วิทยาศาสตร์ฯ	5. ปลัดสำนักนายฯ
6. ผอ. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	6. ปลัด ก. วิทยาศาสตร์ฯ	6. ปลัด ก. ศึกษาธิการ	6. ปลัด ก. กลาโหม
7. ผอ. สำนักงานงบประมาณ	7. อธิบดีกรมการปกครอง	7. ปลัด ก. สาธารณสุข	7. ปลัด ก. มหาดไทย
8. เลขาธิการสภาพัฒน์	8. ผอ. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	8. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	8. ปลัด ก. วิทยาศาสตร์ฯ
9. (ผู้ทรงคุณวุฒิ 7	9. ผอ. สำนักงานงบประมาณ	9. ผอ. สำนักงานงบประมาณ	9. ปลัด ก. ศึกษาธิการ
10. คน แต่งตั้งจาก	10. เลขาธิการสภาพัฒน์	10. เลขาธิการสภาพัฒน์	10. ปลัด ก. สาธารณสุข
11. ครม. เป็น	11. (ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน	11. (ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน	11. ปลัดทบวงฯ
12. ข้าราชการประ	12. แต่งตั้งจาก ครม.	12. จากผู้ที่ไม่ได้เป็น	12. ผอ. สำนักงานงบประมาณ
13. 4 คน และจาก	13. เป็นข้าราชการ	13. ข้าราชการประจำ	13. เลขาธิการสภาพัฒน์
14. ที่อื่นๆ 3 คน)	14. ประจำ 5 คนและ	14. อย่างน้อย 5 คน)	14. (12 ผู้ทรงคุณวุฒิ
15.	15. จากผู้ที่มิใช่ข้าราชการ	15.	15. แต่งตั้งโดย ครม.
16. เลขาธิการ สกค.	16. ประจำ 4 คน)	16.	16. จากข้าราชการประ
17. รองเลขฯ สกค.	17.	17.	17. จำ 7 คน และจาก
	18.	18.	18. ภาคเอกชน 5 คน)
	19.	19.	19.
	20.	20.	20.

พรบ.กทศ.2521	ร่างแก้ไข พ.ศ.2531	ร่างแก้ไข พ.ศ.2535	พรบ.กทศ.2535
18.รองเลขาฯ สกศ.	20.เลขาธิการ สกศ. 21.รองเลขาธิการ สกศ 22.รองเลขาธิการ สกศ	21.เลขาธิการ กทศ.	21. 22. 23. 24. 25. 26.เลขาธิการ สกศ. 27.รองเลขาธิการ สกศ
ขรก.ประจำ 14 คน ขรก.การเมือง 1 คน บุคคลอื่น 3 คน	ขรก.ประจำ 16 คน ขรก.การเมือง 2 คน บุคคลอื่น 4 คน	ขรก.ประจำ 13 คน ขรก.การเมือง 2 คน บุคคลอื่น 5 คน	ขรก.ประจำ 18 คน ขรก.การเมือง 4 คน บุคคลอื่น 5 คน
รวม 17 คน	รวม 22 คน	รวม 20 คน	รวม 27 คน

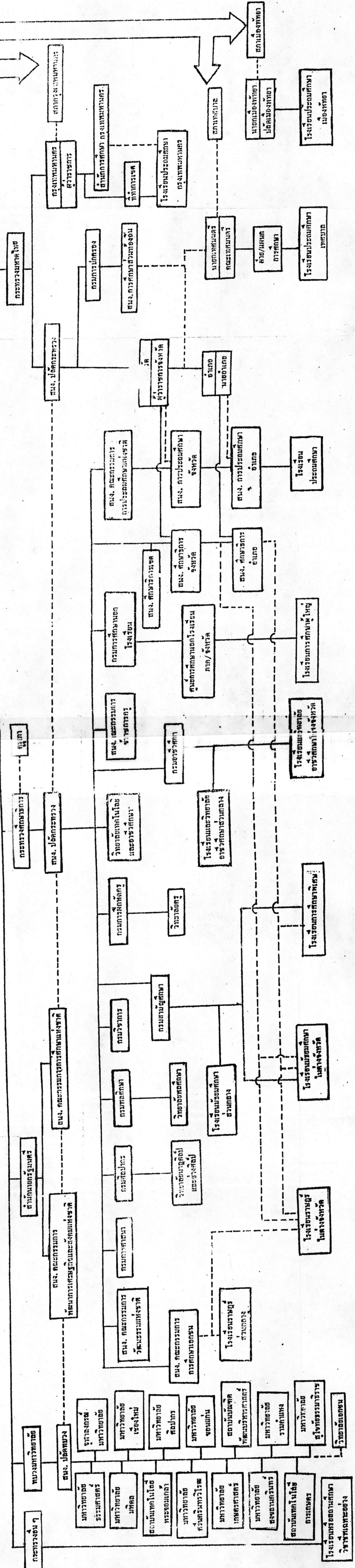
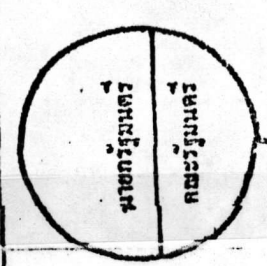
- ที่มา :
1. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 56 ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2521 ฉบับพิเศษ
  2. สกศ. , สารสนเทศการศึกษา ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 - 2 , 2532 : 4 - 5)
  3. สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา , รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติ (ทำหน้าที่รัฐสภา) ครั้งที่ 14 เล่ม 7 พ.ศ.2535 : 519 - 533
  4. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 42 ลงวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2535

เครื่องหมาย = เลื่อนคั่ง
 บังคับผู้เช่า
 --- แนะนำให้คำปรึกษาหรือกำกับดูแล

ภาคผนวก จ
 แผนภูมิแสดงโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาไทย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2528

ประชาชน

ประวัติผู้เขียน

นางสาวกรกช ศิริโชค เกิดเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2513 จังหวัดกรุงเทพฯ จบการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจากคณะรัฐศาสตร์ (สาขาการเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2534

